

Daniels stiefvader

Daniels stiefvader

Frank Léon Jonker

Omslagontwerp door Marjan Edelman-Jonker

Copyright © 2015 Frank Léon Jonker
Omslagbeeld: Marjan Edelman - Jonker
Uitgever: Bestseller Aan Zee, Noordwijk
ISBN: 9789462549449

“Op de paden van het leven komen we onszelf keer op keer in duizend vermommingen tegen.”

- Carl Gustav Jung

Het verhaal is geschreven vanuit een belevingswereld die zich hoofdzakelijk in de fantasie van de auteur heeft afgespeeld. Alle namen, personen, plaatsen en gebeurtenissen zijn verzonnen, en elke overeenstemming met de werkelijkheid berust op puur toeval.

Samen zitten ze op een bankje buiten. Ondanks de enorme hitte trillen ze en hebben ze het koud. Het moet stoppen. Het kan niet zo langer doorgaan. Ze gebruiken steeds meer.

"Ik weet het," zegt ze. Zwijgend kijken ze elkaar aan. De hunkering die ze ervaren is zo sterk. Zonder een woord te zeggen pakken ze tegelijkertijd het potje. Ze nemen datgene wat ze nodig hebben. Het trillen en zweten stopt. Eindelijk ontspanning. Eindelijk rust.

1

'Snel! Laten we schuilen onder de luifel bij de boekenwinkel van meneer Daniel!'

Ik hees mijzelf uit mijn robuuste, vaal bruine Chesterfield die achter de toonbank stond. Ik liep naar de etalageruit. Op de stoep renden twee meisjes in hagelwitte bloezen en donkerblauwe rokken. Twee pinguïns met donkergrijze rugzakjes. De eerste van de stroom schoolkinderen, die iedere maandagochtend voor mijn boekenwinkel op de bus wachtten.

Het regende pijpenstelen. De meisjes doken onder de winkel-luifel waarop de druppels uit elkaar spatte. Het ene meisje stond met haar rugzakje tegen het etalageraam geplakt. Ze keek omhoog naar de naam van de winkel in wit met blauwe letters: 'Daniel Rigter, boekenhuis.' Tevreden met zichzelf omdat ze de naam in spiegelbeeld kon lezen, keek ze naar haar zus. 'Goed hè!'

Maar haar zus luisterde niet. Die gooide haar schooltas met een fikse zwaai tegen mijn voorpui, telde hardop tien passen uit richting een lantaarnpaal, boog voorover en zette haar beide handen net boven haar knieën. 'Kom. Het is weer droog. Spring maar over het paard, Audrey.' De stem van het meisje met de zwarte haarband klonk gedecideerd.

Behalve identieke kleding hadden ze identiek haar en sproeten. Het meisje met de witte haarband bewoog lichtvoetig en antwoordde enthousiast: 'Oké Maria, ik kom eraan.'

Audrey deed haar rugzak af en keek ondertussen even naar binnen. Mij zag ze niet staan. Haar dromerige blik werd gevangen door een boek in de etalage.

'Kijk, dat is het boek wat ik laatst bedoelde,' riep ze naar Maria.

Maria stampte met haar rechtervoet op de grond: 'Ik sta te wachten. Spring nou maar!'

Audrey zette haar schooltas zorgvuldig tegen de muur, draaide zich om en nam een aanloop. Vlak voor het paard met de zwarte haarband zette zij zich af met haar rechtervoet. Toen beide voeten los kwamen van de grond en zij boven Maria zweefde, draaide zij haar blije gezicht zijwaarts en keek naar het boek in de etalage. Kennelijk was ze zich geestelijk niet bewust dat haar lichaam al met de landing begonnen was. Ze smakte hard op de grond. Haar haren vielen over haar gezicht, de witte haarband kronkelde over een stoeptegél. Er viel een korte stilte gevolgd door een aanzwellende schreeuw. Audrey's hand greep haar linkerknie vast. Stromend bloed droop langs haar vingers. Haar witte kniekous veranderde in een rode lap.

'Ik heb mijn been gebroken,' jammerde ze.

Maria schoot naar voren en trok hoofdschuddend de gewonde Audrey aan beide handen overeind. Zonder een poging te doen om het verdrietige meisje te troosten, duwde ze haar linea recta naar mijn winkeldeur.

Razendsnel deed ik de winkeldeur open en nodigde ze uit om binnen te komen.

Het gewonde meisje kwam hinkend de winkel binnen, zweeg en snikte. Toen ze eenmaal op mijn deurmat stond keek ze naar mij op. Haar verdrietige gezicht met verwarde haren en een streep bloed langs haar witte gezicht vertederde mij. Alsof ik haar pijn kon voelen.

'Ik ben Daniel Rigter. Ga maar even zitten op deze stoel.'

Audrey knikte met haar hoofd alsof ze dat al wist. Het meisje met de zwarte haarband boog zich naar mij toe, hield haar hoofd iets schuin en zei: 'ik ben haar zus, ik heet Maria.'

Ik begeleidde Audrey naar de bejaarde Chesterfield met doorgezakte kussens en hield haar beide handen vast toen ze voorzichtig door haar bibberende knieën zakte en plaatsnam op het bruine leer van de bank. Ik rolde voorzichtig de rood bevlekte kous iets naar beneden. Vluchtig taxeerde ik de verwonding.

'Ai. Dat is een lelijke schaafwond. Zal ik je knie even schoonmaken?'

Ze knikte. In drie stappen stond ik bij de toonbank en trok de aluminium verbandtrommel uit de onderste la. Ik zakte door mijn knieën en keek haar aan.

Haar zus Maria zakte mee en keek met samen geknepen ogen naar de wond. Ik doopte een steriel gaasje in een glas met water en veegde eerst de tranen van haar wangen. Ik naderde met het gaasje de wond op haar knie. Het was erger gaan bloeden.

Ineens werd ik heel erg duizelig. Ik slikte. Slikte nog eens. Zag geen meisjesknie, maar de opengebarsten schedel van mijn moeder. Haar bloed, dat een steeds groter wordende rode plas vormde op onze wit marmeren vloer met grijze aderen. In mijn hoofd flitsten beelden voorbij van mijn geboortehuis. Mijn moeder die daar lag. Haar gefragmenteerde hoofd. Toen het gebeurde was ik 35 jaar. Het volgende moment flitste mijn geboortekaartje voorbij. Mijn naam: Daniel Rigter, geboren 10 juni 1958. De namen van mijn vader en mijn moeder stonden eronder. Ze was een gelukkige, trotse moeder. Toen nog wel.

Ze was in coma geraakt toen haar hoofd tegen de muur sloeg.

Op mijn zolder had ik een metalen stellingkast gebouwd. Ingedeeld in zeven kolommen, oplopend van 1939 tot 1945 en één kolom voor de periode na 1945. In die stellingkast bewaarde ik krantenknipsels over de Tweede Wereldoorlog. Foto's, brieven en andere documenten. En ook het artikeltje over het ongeluk van mijn moeder dat de dag erna in de krant had gestaan. "Onschuldig ongeval thuis, eindigt in drama."

Er ging geen week voorbij dat ik niet op mijn krukje voor het zolderraam zat om in het schaarse licht brieven te herlezen en artikelen te herkauwen.

Sinds het ongeluk sprak ik over mijn moeder alleen nog in termen van 'moeder A' en 'moeder B'. Moeder A was een knappe, beetje aristocratische vrouw. Ze leek sprekend op haar eigen moeder. Mannen keken geïnteresseerd om als zij voorbij kwam. Moeder A was lief, grappig en zorgzaam voor mij en mijn zus. Ik hield veel van haar. Ze vulde de huiskamer tijdens feestjes met een gulle lach. Soms kwam ze ineens verkleed met pruik en hoed de kamer binnen lopen alsof ze het podium opliep. Met een stem als een klok droeg zij hilarische teksten voor. Sprankelende ogen. Haar houding varieerde van sjiek en gracieus tot ordinaire. Ze had het ver kunnen schoppen als actrice. Ik hield vooral van de momenten waarop ze het middelpunt was en iedereen om haar heen gierde van het lachen.

Maar moeder A was dood. Moeder B was een ander mens. De neurologische scan toonde hersenbeschadiging aan. Toen moeder eenmaal uit haar coma was ontwaakt werd duidelijk hoe ernstig die beschadiging was. Ze kon ineens agressief gedrag vertonen, was zichtbaar verward en struikelde regelmatig over haar eigen voeten. De aristocrate had plaatsgemaakt voor een ineengezakt hoopje mens.

‘Uw moeder is van de trap gevallen. Een jammerlijk ongeluk,’ zei de politieagent na een in mijn ogen minutieus onderzoek. Wat er op de bewuste avond van het trapongeluk echt was gebeurd ontdekte ik pas veel later.

Doordat het gewonde meisje snikte, ontwaakte ik uit de nachtmerrie over mijn moeder. Haar opengebarsten schedel. Bloedend onderaan de trap. Ik handelde nu zo snel mogelijk om het bloeden te stoppen en te voorkomen dat er een rode vlek op de houten vloer zou achterblijven. Ik rommelde met bevende vingers in de verbandtrommel op zoek naar een grote pleister.

Inmiddels had zich voor de etalage een groep kinderen verzameld. Ik hoorde hun gekwetter door het raam heen. Drie bezorgde meisjes kwamen binnen om hun vriendinnetje te troosten.

‘Het gaat wel’, zei Audrey met trillende onderlip. De ergste schrik leek voorbij. Ze dronk het glas water leeg en bewoog haar been heen en weer. ‘Lief van jullie. Ga maar vast. Ik kom er zo aan.’

De vriendinnetjes aarzelden geen moment en renden samen met Maria de deur uit. Mijn winkel had alleen een voorraam. Het zonlicht kwam maar tot halverwege de tweede boekenkast. Ik had de bureaulamp nodig om de folielaag van de pleister los te kunnen peuteren.

Audrey keek naar haar knie waar nu een grote huidkleurige pleister op prijkte. Ze wiebelde wat met haar benen. Zonder op te kijken, vroeg ze: ‘Dat bent u toch op de foto? Heeft u dat boek geschreven dat in de etalage staat?’

Enigszins verrast bevestigde ik dat. ‘Het is het eerste boek dat ik heb geschreven.’

‘Het lijkt me zo mooi. Daarom viel ik. Omdat ik naar het boek keek.’

Ik stond op en haalde het boek van zijn standaard in de etalage. Audrey zat op de Chesterfield met haar pleister en haar opgedroogde tranen. Ik zeeg neer op de grond en las de titel voor: “Waarom kraaien niet kunnen fluiten”.

‘Het gaat over een kraai die erg alleen is en naar vriendschap verlangt.’

Haar ogen deden het verzoek zonder dat ze het uitsprak.

‘Zal ik je een stukje voorlezen? Of zal ik eerst even je moeder bellen?’ vroeg ik haar.

Audrey’s kin verdween in de kraag van haar witte bloes.

‘Mijn moeder is ... nu ziek.’

‘Oké, kan ik je vader dan bellen?’

Ik merkte dat haar adem even stakte. ‘Die is er niet.’ Ineens zat er een zenuwachtig vogeltje voor me. In een flits verbeelde ik me een leeuw van een vent met opgeheven arm en een van woede vertrokken gezicht met vurige ogen.

Ik schudde onwillekeurig mijn hoofd om de beelden los te laten.

‘Waarom bent u gaan schrijven?’ Audrey’s stem klonk van ver.

Ze stelde een simpele vraag, maar op de een of andere manier voelde deze heel privé.

‘Ik ontdekte dat ik het leuk vind om verhalen te vertellen en te schrijven. Maar omdat ik dyslectisch ben had ik nooit gedacht dat ik het kon.’

Zij keek mij aan met haar heldergroene ogen: ‘Dan bent u leesblind. Net als mijn moeder. ‘Werd u er ook mee geplaagd?’ Ze keek dwars door me heen.

‘Moet jij ook weleens iets voorlezen voor de klas?’ Audrey knikte.

‘Toen ik zo oud was als jij Audrey werd ik uitgelachen als ik een lees- of spelfout maakte. Voor grammatica haalde ik altijd onvoldoendes. Het ergste moment was de leesopdracht.

Wanneer de juf mij aanwees om het verhaal te presenteren begon de klas al te lachen. Als ik naar voren liep werden mijn benen loodzwaar. Het podium was misschien maar tien centimeter hoog, maar voor mijn gevoel beklom ik een berg. De juf zat rechts van mij achter haar bureau. Zij had zwarte ogen en een spitse neus. Als ik naar haar mond keek dacht ik altijd dat ze zure melk had gedronken. De juf zei met een samenge-trokken mond en priemende ogen: Daniel, zou jij de klas eens willen vertellen waar het verhaal over gaat? Toen ik dit imi-teerde verscheen op Audrey's ernstige gezichtje een grote grijns.

'Maar ik kon niet vertellen wat ik had gelezen Audrey. Het was alsof ik naar een wit vlak met dansende zwarte vlekken had zitten staren. Met rode wangen staarde ik machteloos naar de grond. De reactie van de juf was altijd hetzelfde. Ze zuchtte diep en keek vervolgens met een valse glimlach naar haar favoriete leerlingen Ilse of Lilian: "kun jij Daniel eens vertellen waar het verhaal over gaat?" Vol ontzag luisterde ik dan hoe een van hen het verhaal vloeiend navertelde en met gemak allerlei vragen van klasgenoten beantwoordde. Op zo'n moment voelde ik me oer- en oerdom en wilde het liefst vluchten.'

Ik keek naar Audrey en realiseerde mij dat ik me voor het eerst van mijn leven tot een bekentenis had laten verleiden! Zus Maria bonkte op het raam en stak vijf vingers omhoog.

'We hebben nog vijf minuten,' zei Audrey.

Ik reikte naar het boek en begon te lezen:

Ik kijk naar de eik in mijn tuin. De kraai beweegt onrustig op zijn tak. Zijn kop kijkt schokkerig omhoog, links, rechts, en naar beneden. Verderop fluit een merel en zie ik hoe de nekeren van de kraai recht overeind gaan staan. Ook zijn vacht ziet er vaal uit. Ik zou hem het liefst willen vragen wat er aan de hand is. Links van de kraai in de lindeboom klimt een specht bedreven langs de bast naar boven. Hij heeft er zichtbaar plezier in. Driftig hamert hij er op los. Zijn zijdezachte

vacht glimt in de zon. Het ritme van zijn snavel op de bast lijkt de mieren uit hun tent te lokken. Meneer de miereneter heeft het prima naar zijn zin.

Ik onderbrak het voorlezen en keek op. Haar gezicht sprak boekdelen. De schrik en de pijn waren verdwenen. Haar ogen glansden.

De winkelbel. Maria stak haar hoofd door een kier van het tochtgordijn: 'De bus!'

Weg was ze weer.

Audrey gleed van de stoel en zette haar voet voorzichtig neer. Bij de eerste stap zakte ze nog door haar knie. De tweede stap ging al beter.

Maria verscheen ongeduldig voor het raam. 'Kom nou! Anders zijn we te laat! Ik heb geen zin in strafwerk omdat jij zo treuzelt.'

'Ik kom. Ik kom,' riep Audrey. 'Dank u wel meneer Daniel. Tot snel.'

Ik keek naar haar gezichtje en nam een besluit: 'Weet je wat Audrey. Jullie mogen het boek houden.'

Rondom haar glimlach stapelden de sproeten zich op.

'O! Dank u wel!'

Maria stond inmiddels boos op de ruit te bonken.

'Ik moet nu gaan. Vindt u het goed als ik het vrijdagmiddag na school kom ophalen? We slapen deze week bij opa en oma. Dan kan mamma het vrijdagavond voorlezen.'

Ze liep zo goed en zo kwaad als het ging naar de deur. Ze draaide zich nog een keer om: 'Mag ik u nog wat vragen, meneer Daniel?'

'Natuurlijk Audrey. Maar houdt het kort. Je zus...'

'Was u vroeger die kraai?'

Voor ik van mijn verbazing was bekomen stoof Maria naar binnen. Ze greep haar zus bij haar rechterhand en trok haar de winkel uit. Door het raam zag ik hoe Audrey met twee handen in haar rug de bus in werd geduwd.

Toen de bus vertrok kwamen mijn herinneringen weer boven. Horst Ulrich spookte door mijn hoofd. Toen ik hem voor het eerst ontmoette viel hij op door zijn postuur, zijn stevige handdruk en priemende haviksogen. Een koude rilling liep over mijn rug en ik bleef achter met een onbestemd gevoel. Een complete tegenpool van mijn eigen vader Martin.

Met zijn Popeye-postuur. Rank maar met gespierde schouders en robuuste behaarde houthakkersarmen en brede polsen. Hij ademde het buitenleven. Horst Ulrich woonde in een gemetselde hoeve met rieten kap. Het was gebouwd op een paar hectare weiland waar overdag wat paarden, geiten, kippen en honden rondliepen.

Hun relatie zag er aanvankelijk veelbelovend uit. Mijn moeder fleurde zichtbaar op van haar nieuwe relatie. Ze straalde. Stopte met roken. In mijn herinnering was de beginperiode van hun relatie bijzonder positief. Hij was goed voor haar en stimuleerde haar om meer buiten te leven.

Gaandeweg zag ik vaker zijn zachtaardige, warme voorkomen plaatsmaken voor een kille, lege blik en wrede trekken om zijn ogen. Ik had bij hem altijd het idee dat hij er was en ook weer niet. Soms was hij nauwelijks aanspreekbaar. Leek hij alleen lichamelijk aanwezig. Horst zonderde zich nogal eens af en maakte vaak urenlange wandelingen. Pas later begreep ik wat het voor hem betekende om in vrijheid te mogen wandelen. Ik observeerde hem vaak stilletjes. Hoe langer ik hem kende, des te minder wist ik van hem. Ik was niet de enige die er zo over dacht.

Toen ik mij na Horsts overlijden liet afzakken in de schacht van zijn geschiedenis ontdekte ik, dat hij op zeventienjarige leeftijd in 1941 werd opgeroepen bij de Wehrmacht omdat hij een Duits paspoort had. De grote 'held' uit Mein Kampf was zijn eerste baas geweest!

Vrijdagmiddag zette ik juist de tafels klaar voor de leesclub toen Audrey uitgelaten de winkel binnen kwam rennen. De schoolweek zat erop. Maria volgde schoorvoetend.

‘Dag meneer Daniel. Het boek?’

Ik gebaarde achter me: ‘Het boek ligt naast de kassa. Willen jullie eerst nog iets drinken?’

Geen antwoord.

Ik keek om en zag Maria en Audrey staan bij de toonbank. Schouder aan schouder. Het boek opengeslagen.

‘Komt jullie moeder jullie ophalen?’

Stilte.

Ik besloot alvast twee glazen water te halen.

Toen ik terug kwam probeerde ik het nog eens: ‘Audrey! Door wie worden jullie opgehaald?’

Deze keer hoorde ze me wel.

‘Wat? Wie ons ophaalt? Oh .. buurman Jos. Hij is buschauffeur. Hij stopt hier om vijf over half vier.’ Ze blikte over haar schouder naar de klok en stootte Maria aan: ‘We hebben nog twee minuten.’

Ik haalde lachend mijn schouders op en dronk één van de twee bekertjes water zelf leeg. Twee volle minuten stond ik te kijken naar de twee lezende meisjes.

‘Kom Audrey. We moeten gaan’, zei Maria.

Audrey klapte met tegenzin het boek dicht.

‘Dag meneer Daniel. Tot maandag!’

Ik keek hoe de twee meisjes synchroon huppelend naar de bushalte gingen. Audrey met het boek onder haar arm.

Buschauffeur Jos was stipt op tijd.

De deur sloot met een klingel. De laatste van de leesclub vertrok. Het was pikkedonker buiten en ik klapte de tafels weer in. Een boeiende avond was het geweest. Ik dacht terug aan de boekbespreking van ‘Het verstoorde leven’ van Etty

Hillesum, 1914. Dagboeknotities en brieven. Prachtig geschreven door een hyperintelligente en spirituele dame. Hillesum was een literaire begaafde schrijfster. Ze werd in 1943 in Auschwitz vermoord.

Ik veegde de vloer, knipte het licht uit en liep naar mijn slaapkamer.

Die nacht sliep ik onrustig. De bloedende knie van Audrey werkte als een katalysator. Mijn aandacht greep zich als een roofdier vast aan de vraag: 'Is mijn moeder gevallen of geduwd?'

Volgens de politieagent kwam het er op neer dat zij achterover van de trap was gevallen. Haar schedel was door de klap als een rijpe tomaat tegen de muur opengebarsten.

Ik woelde mijn dekens los en zag elk kwartier op de klok voorbij komen. Om één uur was ik het zat. Ik stapte in mijn pantoffels, sloeg mijn ochtendjas om me heen en ging de trap op naar de zolder. Daar knipte ik de schemerlamp aan.

De stellingkast torende boven mij uit en met mijn vingers gleed ik over de jaren.

Die brief Waar is die brief van Erica? mompelde ik. Erica was de oudste dochter van Horst Ulrich. Na zijn begrafenis kreeg ik van haar een brief.

Ja. Daar! De derde rij. Mijn ogen vlogen over de overbekende regels. Ik zocht naar aanwijzingen, die als fakkels zouden kunnen dienen in de donkere wereld van deze bekende, onbekende man. Ik zakte neer op het krukje. In het halfduister fluisterde ik de tekst.

Lieve Daniel,

Het is pas een dikke maand geleden dat mijn vader gestorven is. Het verlies valt mij erg zwaar. Ik wil je zeggen dat ik met verwondering naar jouw toespraak heb geluisterd. Door jou heb ik weer een stukje uit zijn mysterieuze leven mogen ontdekken.

Ik heb zitten huilen toen jij achter het kathedraal jouw laatste gesprek met mijn vader op zijn sterfbed met ons deelde.

Dat hij jou vertelde dat hij als jonge jongen werd geplaagd door een sterk minderwaardigheidsgevoel dat was veroorzaakt door zijn liefdeloze jeugd. Verworpen door zijn lesbische moeder. Dat wist ik al van Ma. Dat hij zich pas gewaardeerd voelde zodra hij met beide benen in het uniform van de Wehrmacht stapte vond ik schokkend. Op mijn beurt wil ik aan jou ook een stukje verleden van mijn vader geven. Ik heb veel van mijn vader gehouden. Hij was een hardwerkende man, die 's avonds moe thuis kwam. In het weekend en tijdens vakanties was alles anders. Daar kijk ik met veel plezier op terug. Hij nam ons graag mee uit wandelen en leerde ons alles over de natuur. Hij zette ons om beurten op zijn schouders en liep dan als een fluitende locomotief voorop. De anderen voorttrekkend. De trein raasde door het bos en wij gilden mee.

Mijn vader wilde nooit iets vertellen over het verleden, maar naarmate wij ouder werden vermoedden we dat het met die nare oorlog te maken had. Ik weet nog goed als wij als kind soms weigerden te eten en dat hij dan eiste dat we ons bord leeg aten. Uren zaten we naar onze bordjes te staren. Vreselijk was dat.

We hadden een groot huis met stallen, een weiland en wat geiten en koeien. En natuurlijk onze twee pony's. Vader werkte als chemicus. Hij ging voor zijn werk nog vaak terug naar Duitsland. Naarmate ik ouder werd, werd ik me steeds bewuster van zijn gedrag. Wat ik als kind normaal had gevonden werd vreemd. Hij was soms ineens compleet afwezig of ineens geïrriteerd en boos. Als ik hem wilde knuffelen of als ik bepaalde vragen stelde verdween hij naar buiten en kwam pas uren later terug. Hij knuffelde alleen mijn zus Crystal, zijn lieveling, die dat op haar beurt niet toeliet. En als wij pubers ruzie maakten staarde hij voor zich uit als een bevroren Eskimo. Vooral als mijn zusje weer eens hysterisch werd leek zijn geest verdwenen. Ma was hier vaak verdrietig over. Ik zelf ook trouwens. Toen ik

zestien was legde ze mij uit dat vader getraumatiseerd uit de oorlog was gekomen en dat hij als puber voor de Duitsers had gevochten.

Ik heb zelf de conclusie getrokken dat mijn vader door zijn oorlogsverleden geen affectie kon tonen. Het leidde uiteindelijk ook tot een onoverbrugbare afstand tussen mijn ouders. Soms leek het of hij meer van Crystal hield dan van mijn moeder. Zij koos op een gegeven moment voor ons en haar eigen leven. Ik herken haar leed in haar schilderijen.

Lieve Daniel. Ik wil je nogmaals danken voor je speech. Het heeft weer een puzzelstukje toegevoegd. Helaas heeft hij de sleutels van zijn geheugenkamers in zijn graf meegenomen, terwijl ik als dochter graag lief en leed met hem had willen delen. Soms had ik graag meer willen voelen dat hij ook van ons allemaal hield.

Daniel, onze moeders hebben beiden een man gehad, die je nooit echt kon leren kennen. Nu hij dood is kan ik accepteren dat hij er uiteindelijk niets aan kon doen. Maar ik vertrouw erop dat hij wist dat ik hem in ieder geval begreep en van hem hield. De band tussen mijn vader en mij was toch anders dan de band die hij had met mijn zusje.

Lieve groet, Erica.

Het was veel te snel ochtend. De wekker martelde mijn vermoeide brein. Gelukkig was er gedurende de dag voortdurend afleiding van klanten. Het leek zelfs drukker dan ooit. De pinautomaat had geen tijd om af te koelen.

's Avonds besloot ik met mijn goede vriend Paul een hapje te gaan eten en naar een film te gaan. Met een glas wijn in de hand vertelde ik hem over mijn fascinatie voor het onbekende leven van mijn stiefvader.

Paul keek me aan alsof ik een volslagen idioot was en schudde het hoofd. 'Wat suggereer je nu eigenlijk? Denk je nu echt dat hij jouw moeder wilde vermoorden? Noem één enkel feit dat dit onderbouwt.'

'Vreemd genoeg had de buurman de klap wel gehoord. Maar Horst niet. De buurman had gebonsd op de voordeur, maar ook toen had Horst niet opengedaan. De politie forceerde de voordeur. Horst zat voor de televisie. Hij toonde zich verbijsterd: "Ik heb niets gehoord. Ik word doof en daarom zet ik het geluid van de tv altijd heel hard".

Ik nam een teug adem en voor Paul me kon onderbreken vervolgde ik: 'Ja, ik vaar ook op mijn intuïtie, maar wel in combinatie met de feiten. Hij vertelde hoe geweldig hij zich voelde in legeruniform. Had een moeizame relatie met vrouwen. Haatte zijn lesbische moeder die verliefd werd op een jongere vrouw. Zij raakte later in een depressie en pleegde zelfmoord. Hij kon niet van zijn eerste vrouw houden. Werd woest als mijn moeder een verkeerde opmerking maakte en furieus als hij tegengesproken werd. Maar niemand kende hem echt. Het frustreert me dat negentig procent van zijn geschiedenis in zijn graf ligt te rotten!'

Paul stak zijn hand op. 'Rustig Daniel. Ik ben je vriend. Ik maak me een beetje zorgen. Je maakt jezelf nog gek met die waanideeën van je. Laat het los....'

Ik zweeg en zuchtte. Ik had een lange, doorwaakte nacht achter de rug en ik wilde graag een gezellige avond met Paul. Ik besloot het onderwerp Horst los te laten, maar was teleurgesteld omdat ik had gehoopt op Pauls steun.

Ik schakelde over op een luchtig onderwerp en vertelde hem over mijn ontmoeting met Maria en Audrey.

‘Wacht eens even. Speelt één van hen piano?’ vroeg Paul. ‘Ik geef namelijk pianoles aan ene Maria én aan haar moeder. Zij heet Mary.’

‘Weet jij iets meer van dat gezin? Is daar iets aan de hand of zo?’ Audrey reageerde een beetje vreemd toen ik vroeg naar haar vader.’

Ik keek Paul aan.

‘Nou, het is geen doorsneegezin. Wat ik weet is, dat de meisjes hun vader niet kennen. Mary had misschien wel een beroemd zangeres en danseres kunnen worden. Haar stem werd vergeleken met die van Sade. En ze danste als Kate Bush. Dat is allemaal vrij abrupt gestopt volgens mij. Ook werd ze ziek...’ Paul stopte middenin zijn verhaal.

‘Ehm, Daniel. Dit heeft zij mij in vertrouwen verteld. Dus ga er alsjeblieft zorgvuldig mee om.’

Ik knikte en Paul vervolgde.

‘Zij heeft last van jeukende bultjes. Een soort eczeem. Maar het is minder erg dan voorheen. Ze vertelde dat het ooit voelde alsof er kleine beestjes onder haar huid kropen en kon jarenlang nauwelijks slapen. Mary heeft een zware tijd achter de rug. Volgens zichzelf zag ze er in die tijd uit als een meelaatse en was ze labiel en depressief. Ze vertelde dat ze er toen wel eens aan dacht om uit het leven te stappen. Nu gaat het gelukkig veel beter met haar.’

Ik ging even naar het toilet en stond tijdens het handen wassen minutenlang naar mijn eigen gezicht te staren. Wat een verhaal!

We hadden door ons gesprek de film gemist en namen daarom nog maar een tweede fles wijn.

‘Kun je Horst nu een beetje loslaten?’ vroeg Paul.

‘Nou. Ik weet dat we het er vanavond niet meer over zouden hebben, maar ik wil mijn feitenonderzoek afmaken en moet hiervoor een aantal dagen naar Duitsland en Zwitserland.’

Paul zuchtte. ‘Jezus man. Je lijkt Simon Wiesenthal wel. Vanwaar de urgentie om dit juist nu uit te zoeken?’

‘Ik word knettergek van die nachtmerries. Ken je iemand die op mijn winkel zou willen passen?’

Paul keek me aan alsof ik zo het gesticht in kon wat hem betrof, maar zijn antwoord kwam snel: ‘Mary is een echte boekengek en ze zoekt werk.’

Ik schrok wakker met bonkend hart. De klamme lakens plakten tegen mijn lichaam. Meestal kon ik mijn dromen niet herinneren, maar deze kon ik niet eens met een koude douche van me afsputten. Minutenlang stond ik met mijn hoofd onder de onverbiddelijke koude kraan. Mijn ogen gesloten. Ik had van Horst en mijn moeder gedroomd. Hoe hij haar met haar hoofd tegen de muur smeed. Hoe zij onder aan de trap lag met opengesperde ogen en mond, bloed gutschend uit haar schedel en afscheid nam van het gezonde leven.

Ik deed de douche uit, schoot in mijn kleren en had nog net tijd om de deur van de winkel uit het slot te draaien voor Maria en Audrey aan kwamen huppelen.

Als pas uitgevlogen merels fladderden ze de winkel binnen. ‘Hallo meneer Daniel,’ zong Audrey.

Ik liet het tweetal even fladderen en zette in de keuken een dubbele espresso. Misschien zou dat zwarte gif mijn nachtmerrie verdringen.

Maria stak haar hoofd om de hoek van de keuken. Enigszins timide zei ze: ‘Ik moest van mamma zeggen dat we uw boek mooi vinden.’

‘Dank je, Maria.’

‘Ze heeft elke avond iets voorgelezen. En ze vindt het heel aardig dat u een pleister op de knie van Audrey heeft gedaan.’ Audrey was nu ook in de keuken komen kijken. Ze frommelde wat in haar zak en stak me een briefje toe. ‘Mamma nodigt u uit om bij ons te komen eten. Als dank voor de goede zorgen.’

Ik las de laatste regel, waarin Mary me vroeg te bellen voor een afspraak. Ik dacht aan mijn gesprek met Paul en stelde een controlevraag: ‘Wat vindt je vader daarvan, Audrey?’

Audrey trok weer op die typische manier haar kin in haar kraag. ‘Mijn vader woont niet meer bij ons. De politie heeft hem meegenomen. We hebben hem nooit meer gezien. Mamma wil er niet over praten.’

Vreemd genoeg zag ik Maria blozen. Voelde verwondering over de verschillen. Maria voorzichtig en gesloten. Audrey zo open. Ik zette mijn kopje op het aanrecht en gooide het over een andere boeg. ‘Oké meiden, als jullie straks in de bus stappen zal ik je moeder bellen. Trouwens, werkt ze?’

‘Nee,’ antwoordde Audrey, ‘maar ze wil dat wel heel graag en ze schrijft heel veel sollicitatiebrieven, maar het lukt niet. Hoezo?’

Ik hoorde het sissende geluid van de luchtdrukremmen van de bus. ‘Snel dames! Anders zijn jullie te laat op school!’ ‘We komen vrijdag nog even langs hoor!’ Audrey huppelde achterwaarts de winkel uit. ‘Vergeet niet mamma te bellen hè!’

De winkeldeur klingelde luidruchtig toen de meiden hem open gooiden. Samen sprintten ze naar de halte.

Ik keek hoe de bus zich vulde met de kinderen. Maria zat aan de raamkant en zwaaide op haar behoudende wijze.

‘Stille wateren hebben diepe gronden’, mompelde ik, toen ik naar haar keek. De bus trok op en verdween langzaam uit het zicht.

Ik besloot om dinsdagochtend Mary te bellen, maar toen het eenmaal dinsdag was vond ik steeds een ander klusje te doen in de winkel. Ik nam een kop koffie, las mijn mail, deed een bestelling.

Het was ook altijd hetzelfde liedje, dat bellen van mij.

Uiteindelijk zat ik met de hoorn in mijn hand. Ik verzamelde moed en ademde diep in en uit. Ik krabbelde het gezicht van een vrouw op mijn blocnote. Ik schonk nog een kop koffie in, maar nu met een koekje erbij. Toen ik weer op de klok keek was het inmiddels vijf voor twaalf. Eindelijk toetste ik schoorvoetend haar telefoonnummer in.

‘O, hallo. Wat fijn dat u belt!’ Haar stem klonk energiek. Dat had ik niet verwacht. Haar dochters hadden mij thuis uitvoerig besproken. Ik was de man van de boekenwinkel, de pleisterplakker en de schrijver van het kinderboek waaruit zij had voorgelezen. Na een kort verslag van het knie-incident nodigde ik haar spontaan uit om elkaar te ontmoeten als ze in de buurt zou zijn.

‘Telefoneren is eerlijk gezegd niet mijn sterkste kant. Lijkt me leuk om eens persoonlijk kennis te maken. Dan kan ik je gelijk de winkel laten zien. En wellicht kunnen we elkaar helpen. Ik ben op zoek naar een flexibele kracht en jij bent op zoek naar werk heb ik begrepen. Wanneer kun jij?’

Mijn vrees dat ik haar hiermee overrompelde bleek ongegrond. Ze reageerde ad rem: ‘Als het u schikt kan ik woensdagochtend om tien uur bij u zijn.’

Ik verbrak de verbinding, opgelucht. Haar enthousiasme maakte mij blij, en nieuwsgierig.

De dag startte met een stralende en oogverblindende zon. Woensdagochtend zette ik de deur van de winkel open en plaatste twee stoelen voor de winkel onder het zonnescherm. Over een uurtje zou Mary komen. Op het trottoir zag ik de bloedtegel van Audrey's ongeluk met haar knie en glimlachte om de herinnering eraan. Met brandende nieuwsgierigheid roerde ik in mijn koffie. De wind blies de stadsgeluiden naar de achtergrond. Merels en mezen zongen dat het een lieve lust was en ik genoot van de rust.

Ik bladerde wat door de krant toen ik een jonge vrouw in mijn richting zag lopen. Ze droeg bruinleren laarzen, een camel kleurige jas, witte handschoenen en onder de rand van haar groene muts kwispelde een lok ravenzwart haar. Een warm gevoel overrompelde mij.

Ik bleef maar naar haar kijken tot ze dichtbij genoeg was om haar aan te spreken.

'Gokje,' zei ik. 'Jij bent Mary. Volgens mij hebben we een date?'

Haar glimlach paste bij deze mooie frisse ochtend.

'Wil je buiten of binnen zitten?' vroeg ik haar.

'Buiten. Ik word zo vrolijk van dit weer.'

Ze leek te zingen wanneer ze sprak.

'Heerlijk om zo'n goedgehumeurde vrouw op dit tijdstip te ontmoeten. Thee of koffie?'

'Liever thee en het liefst ook een glas water erbij. Ik moet veel drinken.'

Na haar eerste slok thee stak Mary direct van wal: 'Mijn dochters praten veel over u. Wat fijn dat u Audrey heeft verbonden toen ze was gevallen. Ik vind het leuk om u nu in het echt te leren kennen. Ik lees uw boek voor aan de kinderen en ik werd gelijk nieuwsgierig naar de man erachter. U bent ook dyslectisch begreep ik van Audrey.'

Ons gesprek werd af en toe onderbroken door klanten die onderweg een krantje wilden kopen. Voor we het wisten, sloeg de kerkklok elf uur.

‘De tijd van u zeggen mag nu wel voorbij zijn,’ zei ik met een knipoog die zij beantwoordde met een grote glimlach.

Mary was openhartig. Helemaal niet de hulpbehoevende, zieke vrouw die ik me had voorgesteld. Eerder zelfstandig en goed in staat haar zaakjes te regelen.

‘Ik was negentien. Ik had graag professioneel danseres en zangeres willen worden, maar raakte ongewild zwanger van de tweeling. Dat is nu ruim twaalf jaar geleden. We reisden met ons theatergezelschap door het hele land. De kleintjes gingen gewoon mee naar de repetities. Overdag waren ze tot vijf uur in de middag bij mij. Daarna kwam er oppas. We traden tot twaalf uur ‘s avonds op en sliepen in een caravan. Na een half jaar stortte ik in. ‘s Morgens na een paar uurtjes slaap werd ik alweer wakker gemaakt door twee zuigelingen met honger. Uiteindelijk moest ik kiezen tussen kinderen of carrière.’ Mary zweeg.

‘Wil je nog iets drinken?’ vroeg ik haar. ‘Misschien vind je het vervelend dat ik het vraag, maar waar is de vader in dit verhaal?’

‘Jij bent veel te nieuwsgierig’, grapte Mary. ‘Doe me nog maar een kop thee.’

Toen ik met twee koppen weer buiten kwam vertelde ik haar over mijn plan om af te reizen. Plotseling vroeg ik haar op de man af of ze zin en tijd had om op de winkel te passen als ik weg was.

‘Wat ga je doen dan, in het buitenland?’

Ik vertelde dat ik bezig was met research voor mijn volgende boek. Het zouden korte tripjes worden. Hooguit een paar dagen. Allemaal binnen Europa. ‘We kunnen tussentijds telefonisch of via Skype contact houden,’ zei ik. ‘Ik denk aan twee of drie dagen per maand.’

Mary keek blij. 'Als ik Maria en Audrey bij mijn ouders kan onderbrengen kan het. Wat je wel moet weten is dat ik weleens last heb van een soort eczeem. Dan slaap ik niet en ben ik overdag niets waard. Dan wil ik je kunnen afbellen.'

'Dat begrijp ik Mary. Prima. Lijkt me vervelend wat je hebt.'

Ze keek me aan en trok haar schouders op. 'Ja, dat is het. Maar weet je ..., ik ben een positief ingesteld mens. Ik laat het mijn leven niet domineren. De winkel lijkt me veel te leuk en het is voor mij een aangename afleiding.'

Mary bleef lunchen. We keken elkaar steeds langer aan. We lachten samen en de sfeer werd steeds vertrouwelijker.

‘Ik vind het leuk dat ik je dochters heb ontmoet’, zei ik. ‘Voor een tweeling zijn ze erg verschillend.’

‘Hoezo?’ Mary leek op haar hoede.

‘Audrey is zo spontaan en lijkt zo snel te vertrouwen. Maria is bijna het tegenovergestelde. Vind je het vervelend dat ik dat zeg?’

‘Ik vind het niet leuk dat je het zegt, maar het is scherp geobserveerd,’ antwoordde Mary. ‘Maria kreeg toen ze vier was slaapproblemen. Ze had last van nachtmerries over monsters die haar bedreigden en ze begon weer in bed te plassen. Op een gegeven moment at ze nauwelijks meer en had ze voortdurend buikpijn zonder aanwijsbare reden. De huisarts wist het ook niet. Mijn vrolijke meisje kreeg last van stemmingswisselingen en werd angstig en schuw. Ik begon me zorgen te maken. Maria sloot zich als een oester. Vroeger was ze een meisje met een stralende glimlach. Mooi, stoer, ondernemend, blij, creatief en altijd omringd door vriendinnen. En ook zo lief.’

Totaal verstomd luisterde ik naar Mary.

‘Ik ben op een gegeven moment alleen met de meisjes op vakantie gegaan. Lol maken, spelletjes doen, mooie wandelingen maken en zwemmen. Op een avond zaten we met z’n drieën tv te kijken. Vrij snel viel Audrey in slaap.’

Mary stopte met praten. Na een lange stilte vervolgde ze haaperend haar verhaal.

‘Ik bracht haar naar bed en was alleen met Maria. Ze was redelijk ontspannen. Ik vertelde Maria dat ik weer bezig was met het schrijven van liedjes. Ze vroeg aan mij of ik een stukje wilde zingen. Halverwege het lied begon ze te huilen. Wel een uur lang. Toen drukte ze haar linkerwang tegen mijn borst en vertelde tussen het snikken door dat haar pappa

haar had gevraagd om zich voor hem uit te kleden en naakt voor hem te dansen. “Ik heb toen gedaan wat pappa mij vroeg”, zei ze. “Pappa wachtte iedere keer tot Audrey en jij niet thuis waren. Hij zei tegen mij dat hij heel erg boos zou worden als ik het aan jou zou vertellen”.

‘Walgelijk,’ vervolgde Mary. ‘Ik dacht dat ik over mijn nek zou gaan, maar ik kon het nog net binnenhouden.’

Ik had zwijgend naar Mary zitten luisteren. Het duurde even voordat ik mijn mond kon openen. ‘En toen?’

‘Ik heb onmiddellijk aangifte gedaan. Gelukkig werkten politie en kinderbescherming constructief mee. Er werd een team gemobiliseerd en hij werd dezelfde avond gearresteerd en verhoord. Na zijn bekentenis kreeg hij een celstraf van vier maanden en een jaar verplichte therapie. Ook kreeg hij een buurtverbod.’

Mary nipte van haar koud geworden thee. ‘We hebben hem daarna gelukkig nooit meer gezien. De psychische gevolgen voor Maria zijn helaas nog steeds, weliswaar in lichtere vorm, merkbaar. Af en toe voelt ze zich onveilig. Laatst werd ze in paniek wakker.

Ze had een nachtmerrie waarin haar vader schreeuwde: “Als je niet doet wat ik wil wordt mama heel boos”.

Ook heeft ze last van minder zelfvertrouwen en concentratieproblemen. Maar het is een intelligent meisje. Ze komt er wel. Zij is gelukkig in goede handen bij een kinderpsycholoog en we zien geleidelijk aan verbetering.’

Mary en ik bleven na het laatste woord minutenlang in stilte voor ons uit staren.

Ik probeerde het gesprek op een ander onderwerp te brengen.

‘Klopt het dat jij piano speelt?’

Verrast keek Mary op. ‘Hoe weet jij dat?’

‘Dat kan ik zien aan je vingers.’

Mary keek me verwonderd aan.

‘Nee grapje. Ik heb een goede vriend van mij gesproken. Paul de Roos.’

‘Bizar. Dat is mijn leraar!’ riep Mary uit. ‘Wat toevallig.’

‘Er staat een piano achter in de winkel. Je mag er gerust op spelen. Als je mijn klanten maar niet wegjaagt.’

Ze gniffelde: ‘Wanneer ga je weg? Ik kan niet wachten om te beginnen.’

Ik kreeg het warm toen zij haar wenkbrauwen optrok. Ik werd in haar groenblauwe ogen gezogen. Behalve dat ik haar de winkel kon toevertrouwen, voelde ik nog iets anders.

Morgen zou ik haar wegwijs maken in de winkel. Dan kon ze de week daarna een dagje alleen draaien en kijken hoe dat ging met haar slapeloze eczeemnachten. De week daarna zou ze helemaal zelfstandig openen en sluiten.

‘Wat ga je precies onderzoeken voor je tweede boek?’

Ik hield het bewust abstract: ‘Het gaat over een belangrijk besluit van de hoofdpersoon met grote gevolgen voor zijn eigen toekomst en die van anderen. Het speelt zich af tijdens de Tweede Wereldoorlog, loog ik gemakshalve. Ik ben de waarheidsonderzoeker in dit boek. Ik weet dat het cryptisch klinkt, maar verder kan ik er nog niks over zeggen. Behalve dat het fictie is. Elke overeenstemming met de werkelijkheid berust puur op toeval, zoals dat op pagina drie vermeld zal worden. Inclusief een enorm dankwoord aan jou.’

Zoals ik had gehoopt draaide Mary soepel en geheel zelfstandig de winkel. Ik kon al snel de teugels laten vieren en ik verheugde me op de vrijheid die was ontstaan om op onderzoek uit te gaan naar het verleden van stiefvader Horst. Mijn vermoedens over het mysterieuze trapongeluk van mijn moeder wogen mij steeds zwaarder.

Mary was heel openhartig geweest over haar eigen geheimen. Ik nog niet.

Aan het einde van een van haar eerste werkdagen vroeg Mary of ik het leuk zou vinden om die vrijdagavond bij haar te komen eten. Mijn hart sloeg over. Ze was me enorm dankbaar voor de kans die ik haar had aangeboden, vertelde ze tijdens het opruimen van de winkel. Ik schaamde me alleen maar. Ze wist niet half hoe aantrekkelijk ik haar vond. Ik keek naar haar sierlijke gestalte en de manier waarop ze de boeken in de schappen recht schoof. We stonden beiden bij de kassa. Achteraf kon ik niet bedenken waarom ik ineens besloot om haar te kussen. Het leek wel alsof ik een Romeo en Julia act opvoerde.

Daarna geneerde ik me voor mijn stupide gedrag. Wat had ik gedaan?

Op formele toon zei ik: 'Ik bied je mijn oprechte excuses aan. Het was dom van me om je zomaar te kussen.'

Tot mijn opluchting antwoordde zij: 'Excuus aanvaard kerel', met een imitatie van mijn bekakte uitspraak en kuste mij op mijn lippen. Ze legde haar gespreide rechterhand op mijn hart. Ik weet niet hoe lang ik daar met een hoofd als een tomaat had gestaan, voordat er weer wat tekst uit mijn mond kwam. Ik landde weer met twee voeten op de grond toen ze me met haar duim en wijsvinger in een vetrolletje boven mijn heupen kneep. De barrière was doorbroken en ineens hoorde ik mezelf het hele verhaal vertellen. Mary luisterde met grote ogen.

'Het ongeluk is twintig jaar geleden gebeurd. Mijn moeder woonde toen zo'n tien jaar samen met haar tweede echtgenoot Horst. Ze had een vast avondritueel. Ze ging steevast om half tien naar boven en weekte in een warm bad de dag van zich af. Daarna trok ze haar pyjama en badjas aan om samen met Horst in de woonkamer naar het tienuurjournaal te kijken. Na afloop maakte ze een kop kruidenthee en sneed een plak cake.'

Ik keek Mary even aan.

‘Volgens mij moet het op die bewuste avond als volgt zijn gegaan: moeder zette kop en schotel op het goudkleurige dienblaadje en liep hiermee de trap op. Onder haar gewicht begon traptrede nummer eenentwintig te kraken. Nog voor ze op de volgende trede kon stappen, grepen twee krachtige handen haar tussen de trap treden door als een bankschroef vast. Krachtige grijpers met gezwollen aderen. De handen van een man die sterk was geworden door het houthakken.’

Mary’s ontzette blik was mijn startsein voor de rest van mijn persoonlijke hypothese die ik al honderden malen in mijn hoofd had gerepeteerd.

‘Na een snelle ruk tuimelde mijn moeder als een sneeuwbal achterwaarts naar beneden. Haar achterhoofd spatte als een meteoriet tegen de muur uit elkaar. Haar lichaam kromp ineen. Het bloed sijpelde op de wit marmeren vloer. Plots werd er door iemand op de deur gebonsd. De dader keek tussen de trap treden door naar zijn slachtoffer en week toen terug. Geruisloos maar snel sloop hij de huiskamer binnen, sloot met de grootste voorzichtigheid de deur achter zich en nam plaats in de fauteuil. Hij zette het volume van de tv op de maximale stand. Het gebonk op de deur werd luider en luider. De buurman begon te schreeuwen: ‘Doe open! Wat is er aan de hand?’

‘Sorry dat ik je onderbreek Daniel.’ Mary keek me kritisch aan. ‘Heb je gewoon niet teveel fantasie? De politie heeft toch gezegd dat het een ongeluk was? Weet je wel wat je suggereert? Het raakt je gewoon diep dat je moeder er nooit meer bovenop is gekomen. Misschien moet je gewoon eens met een goede psycholoog gaan praten.’

Er viel een ongemakkelijke stilte. Na Paul was zij de tweede die me voor gek verklaarde. Ik voelde me afgewezen.

‘Ik snap heel goed dat mijn vermoedens voor een buitenstaander nog niet te bevatten zijn. Maar deze film komt voortdurend voorbij. Vooral ’s nachts. Het laat me niet los. Natuurlijk mag jij twijfelen en oordelen. Blijf vooral objectief.

Maar ik heb genoeg redenen om te twijfelen aan zijn versie van het ongeluk. Net zoals ik twijfel aan zijn verhaal dat hij uit een strafkamp in Siberië is ontsnapt. Voor zover ik weet is dat nog niemand gelukt.' Ik hapte naar adem. 'Ik doe dit voor mijn moeder.'

'Oké Daniel, het is al goed. Maar je hoeft je stem niet te verheffen. Dat vind ik niet prettig.'

Ik bond in. Zag dat ze gekwetst was. 'Excuus Mary, het raakt me nogal.'

'Wil je weten wat mijn visie is? Dit gaat volgens mij niet over hem, maar over jouw achterdocht,' zei ze fel.

Ik keek haar aan. 'Dank je. Dit lost de legpuzzel van zijn levensverhaal in één keer op,' zei ik cynisch.

'Het enige wat ik wil is de feiten onderzoeken en toetsen. Wat ik van jou vraag is of je af en toe op de winkel wil passen. Je zou me nu al een groot plezier kunnen doen door vanavond de winkel af te sluiten. Ik heb nog wat dingen te doen. Ik zie je vrijdag,' zei ik kortaf, en ik beende de deur uit.

"Waarom laat hij ons niet met rust. De idioot. Het is al lastig genoeg zonder zijn bemoeizucht. Alsof ik werkelijk niet door had dat hij me weg probeerde te lokken met een smoes. Sukkel. Hij denkt echt dat ik zo naïef ben. We moeten iets bedenken," zegt ze tegen hem door de telefoon.

"Waar denk je aan?" vraagt hij haar.

"Ik weet het niet. Het suizen in mijn hoofd houdt maar niet op. Het trillen van mijn handen wordt steeds erger. Ik wil gewoon dat het stopt. Op welke manier dan ook."

"Ja," fluistert hij terug. "Op welke manier dan ook. Desnoods"